

Areala expansionsmönster i den nordisk-nordtyska kontaktregionen

Sabrina Goll, Steffen Höder & Nina Sternitzke

Struktur

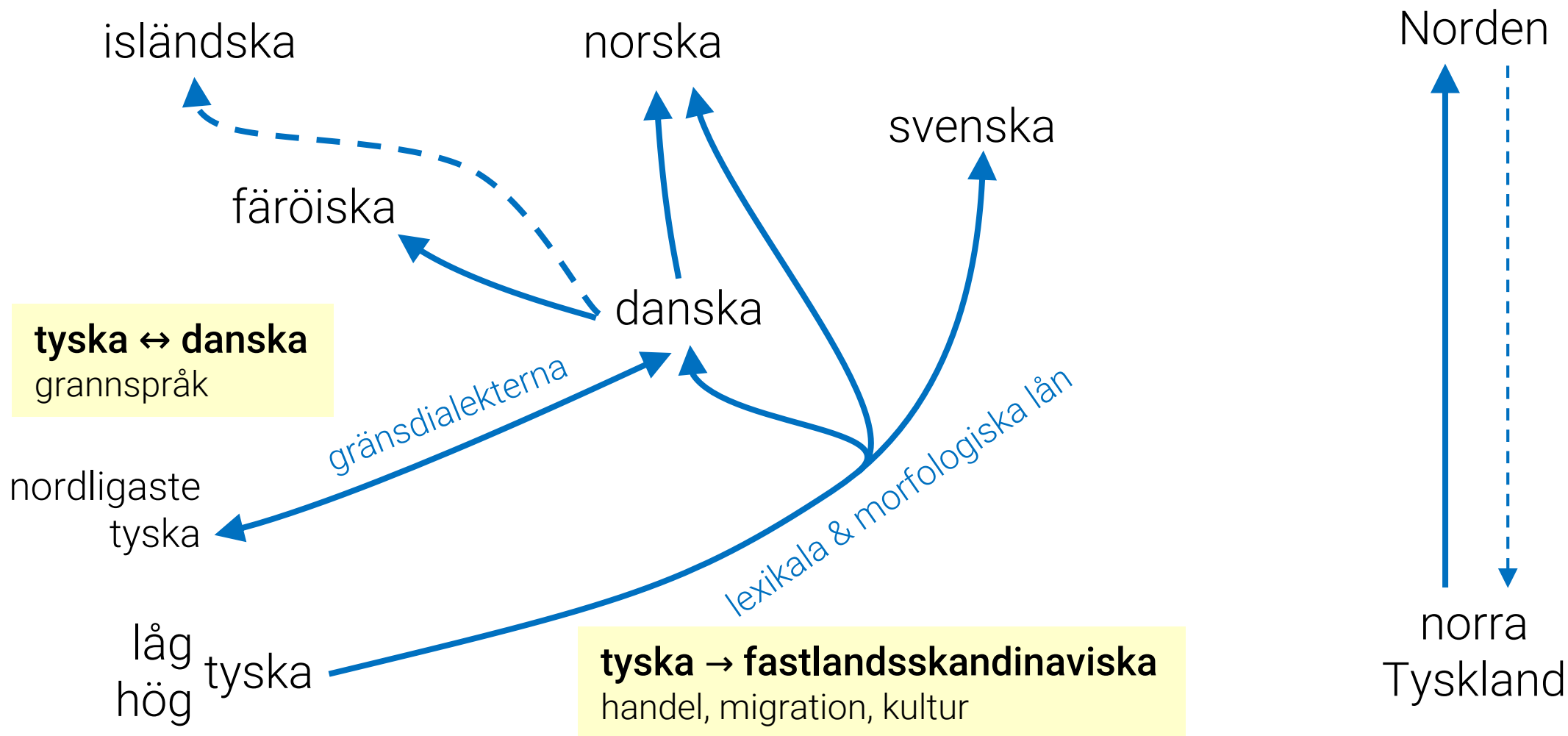
Projektet	– kontakthistoria – projektmålen
Teori	– variationssensitiv arealtypologi – modellering: språklig arealitet – implementering: digital modell & workflow
Areala expansionsmönster söderifrån och norrut	– possessiva konstruktioner – linking possessives – externa icke-adpositionella possessorer
norrifrån och söderut	– pronominaliseringssystem
Konklusion	

Projektet | Grammatisk arealitet i Norden och norra Tyskland

GrammAr**Nord**

Projektet | Kontakthistoria

Projektet | Arealt perspektiv

futuralt skola

nynorska

eg **skal** arbeide på måndag

arealism

standarddanska

jeg **skal** arbejde på mandag

kontaktpåverkan

högtyska (Schleswig)

ich **soll** Montag arbeiten

påfallande drag

lågtyska (Schleswig)

ik **schall** Maandag arbeiten
'jag ska jobba på måndag'

standardtyska

ich **werde** Montag arbeiten

Projektet | Mål

Projektet bygger på **befintliga resurser och expertkunskap** för att **identifiera, dokumentera och kartlägga grammatiska arealismer tvärs över språkgränser**. Fokus ligger på **icke-standardspråk**.

Projektet utvecklar en **modell av språklig arealitet** som fångar både **geografisk och icke-geografisk variation**.

Areala mönster **tolkas med hänsyn till den kända kontakthistorian**.

Resultaten publiceras i form av en **digital atlas**.

Teori | Variationssensitiv arealtypologi

	traditionell areallingvistik	arealtypologi	dialektologi	variationssensitiv arealtypologi
tvärspråklig	+	+	—	+
inomspråklig variation	—	—	+	+
fokus på drag, inte språk	—	+	+	+

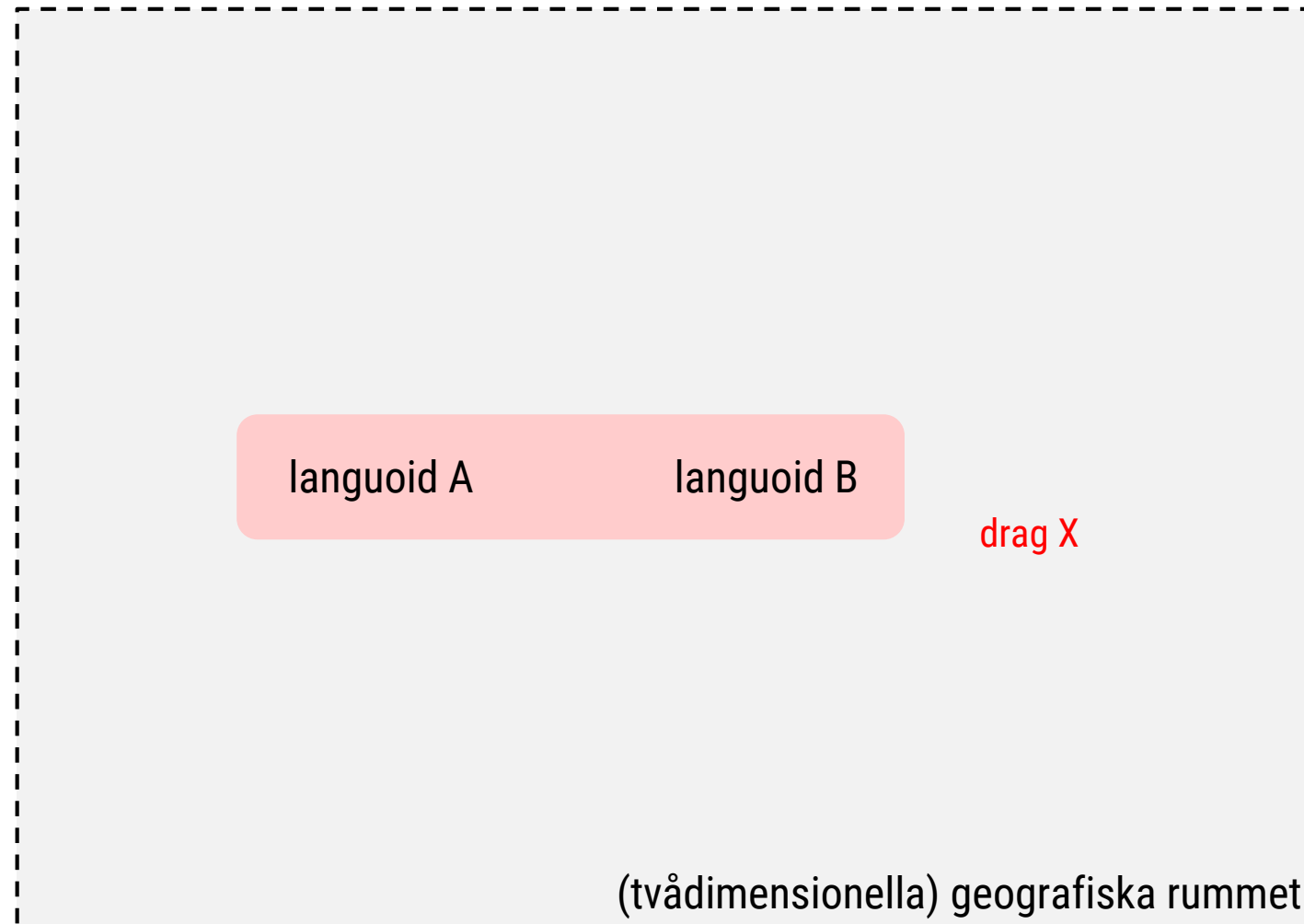
arealitet tvärs över språkgränser,
focus på icke-standardspråk

(→ **kombinerar fördelarna,
undviker nackdelarna**)

Teori | Modellering

traditionellt:

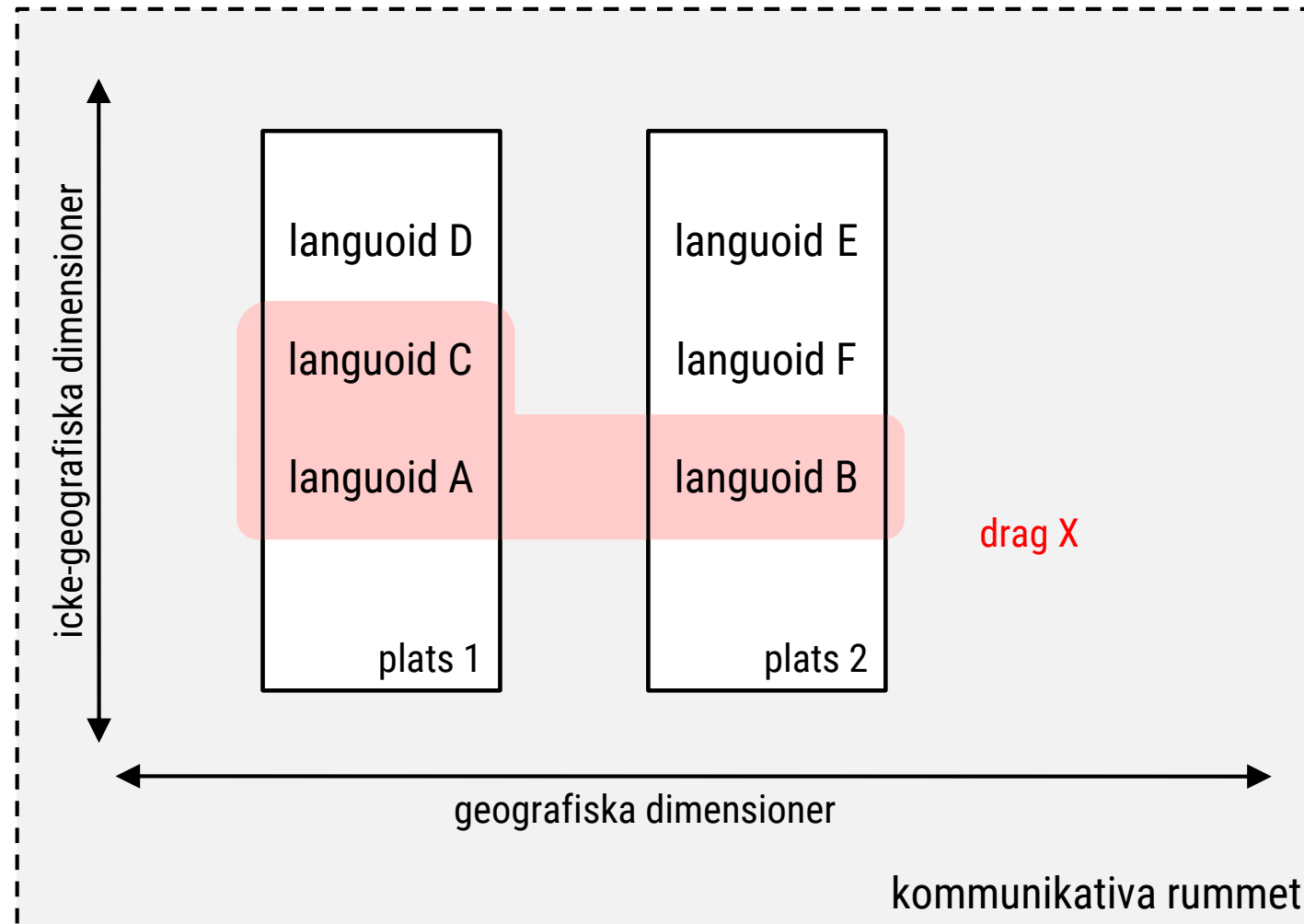
arealitet = **kontiguitet i det geografiska rummet**

Teori | Modelling

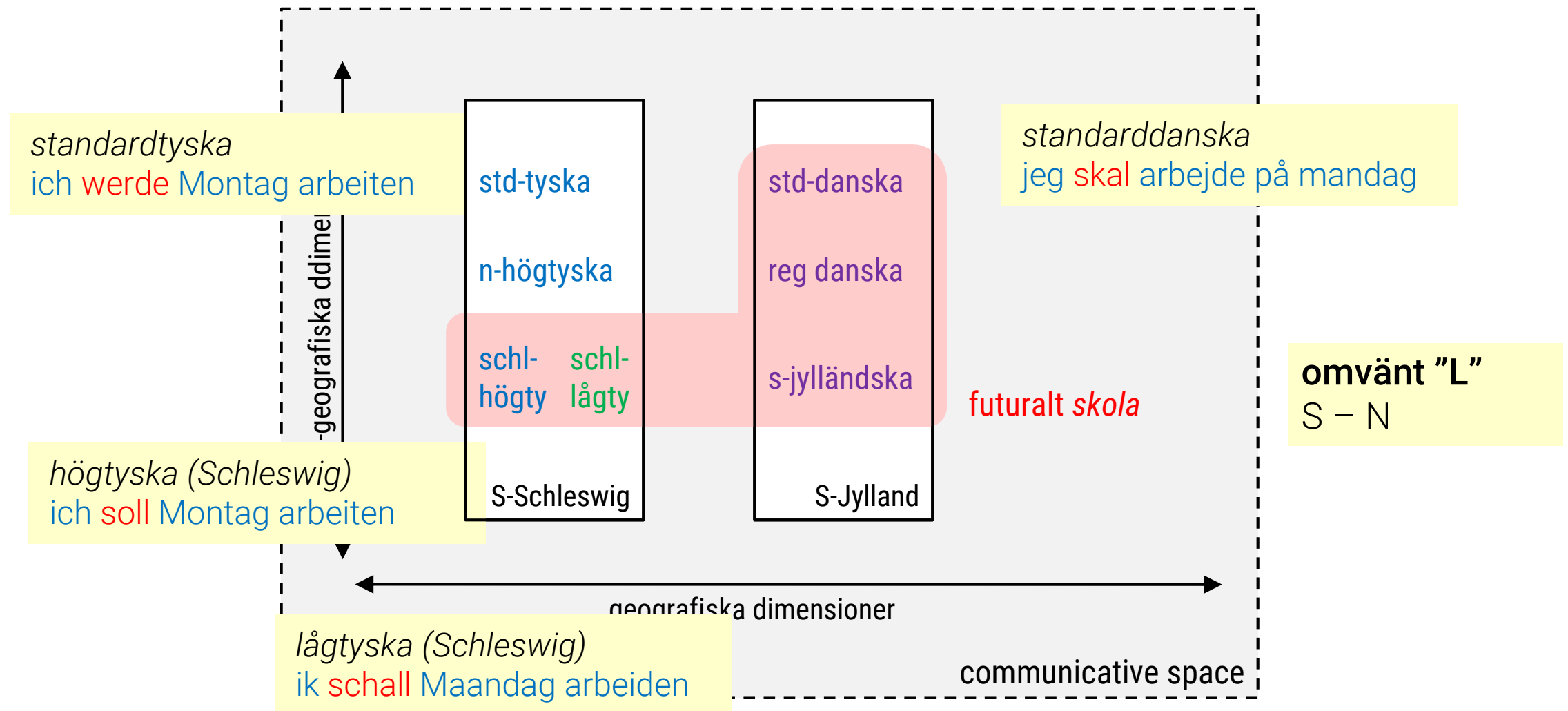
variationssensitiv arealtypologi:

arealitet = **kontiguitet i det kommunikativa rummet**

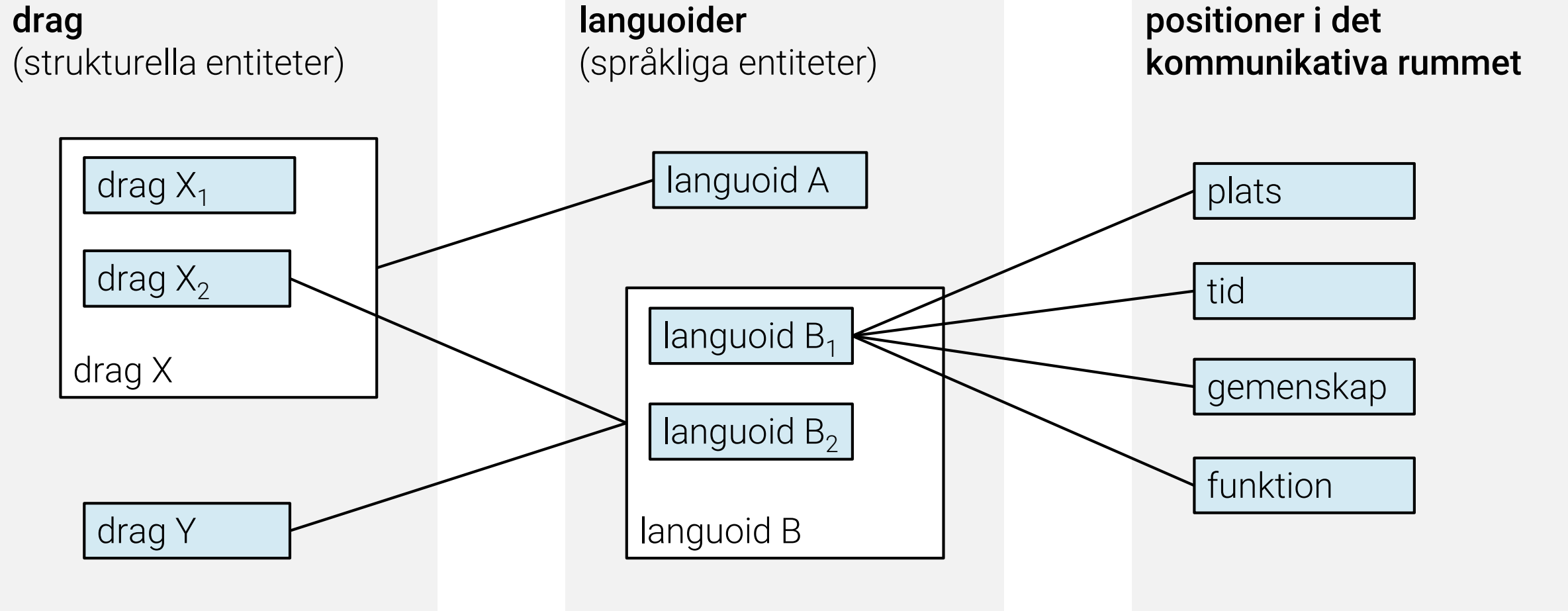

rakt "L"
S – N

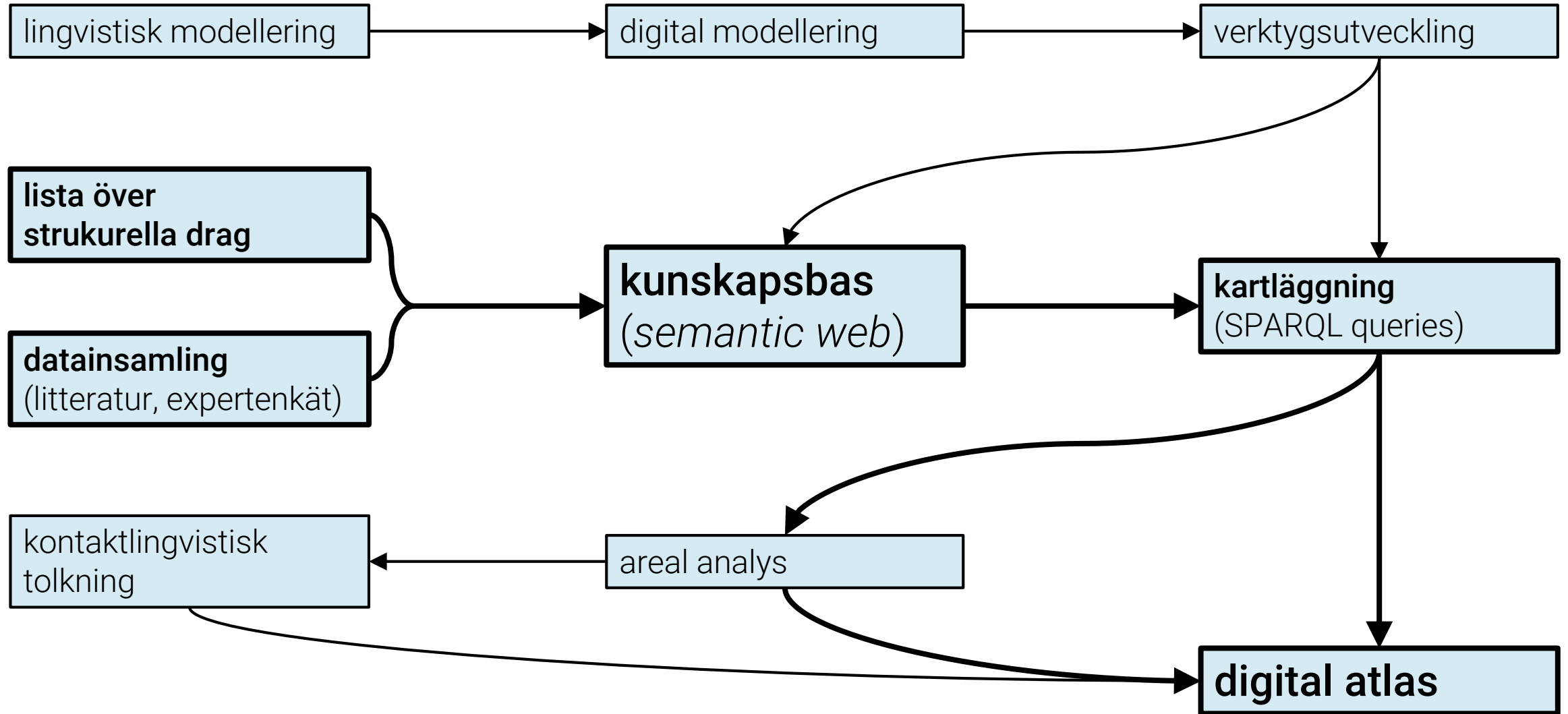
Teori | Modellering

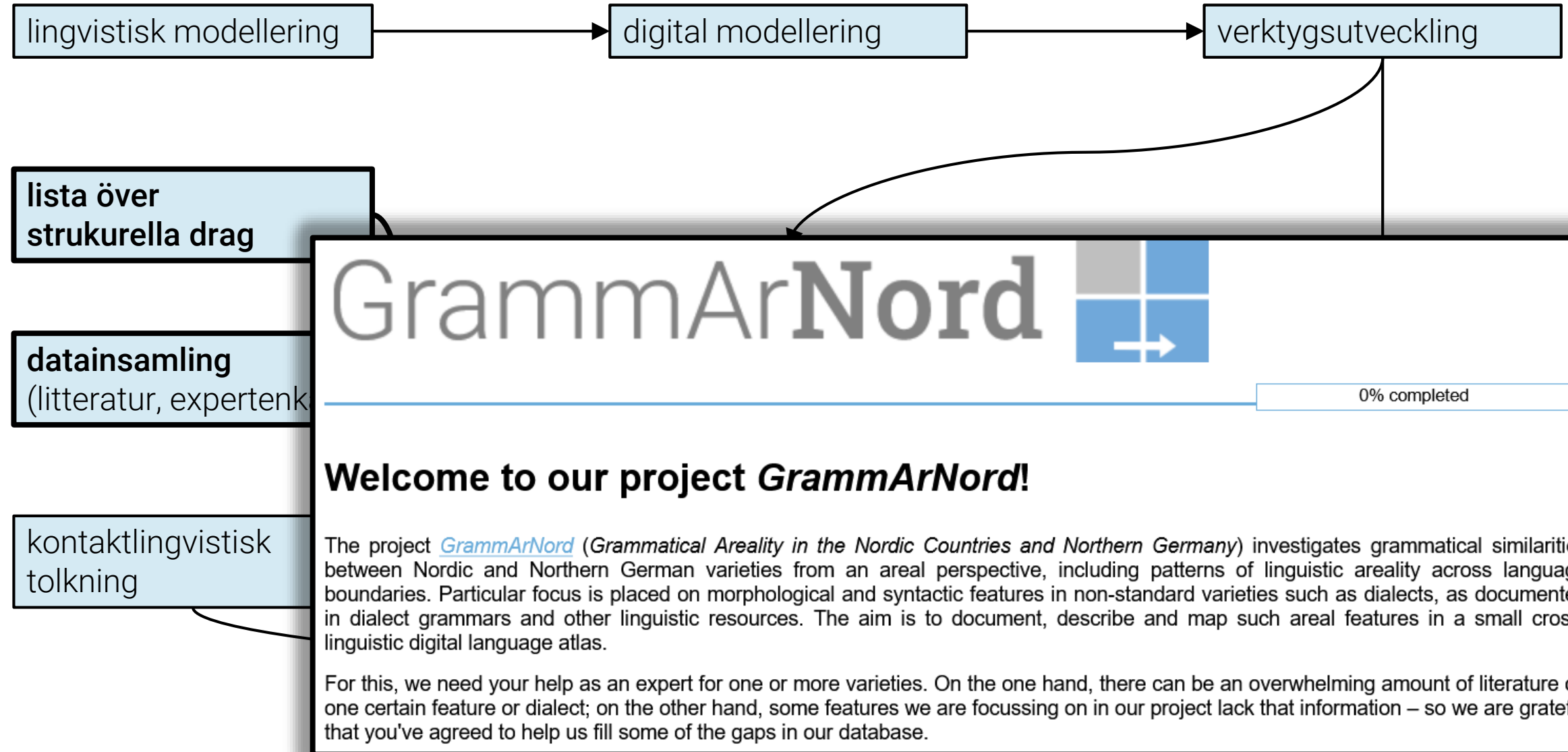
Teori | Modellering

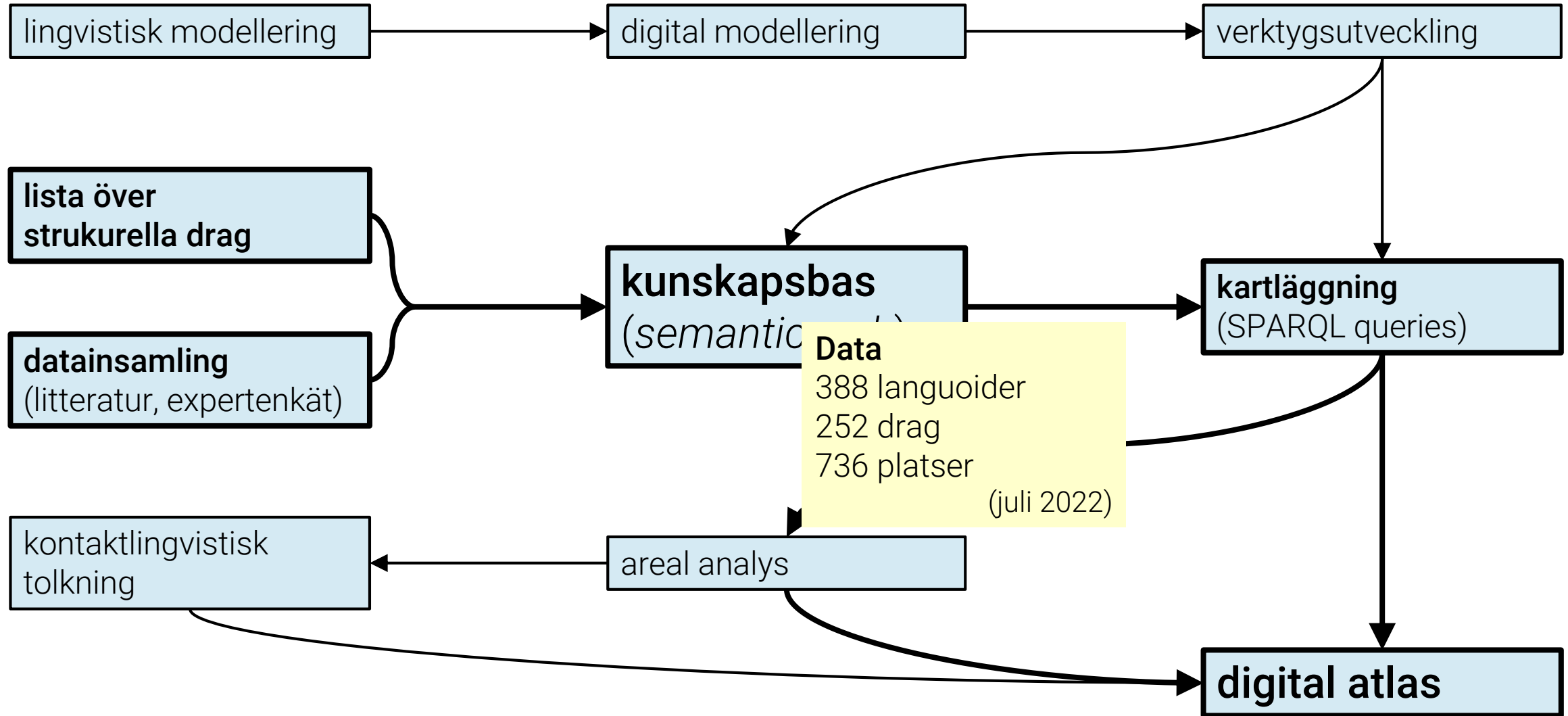
Implementering | Workflow

Implementering | Workflow

Implementering | Workflow

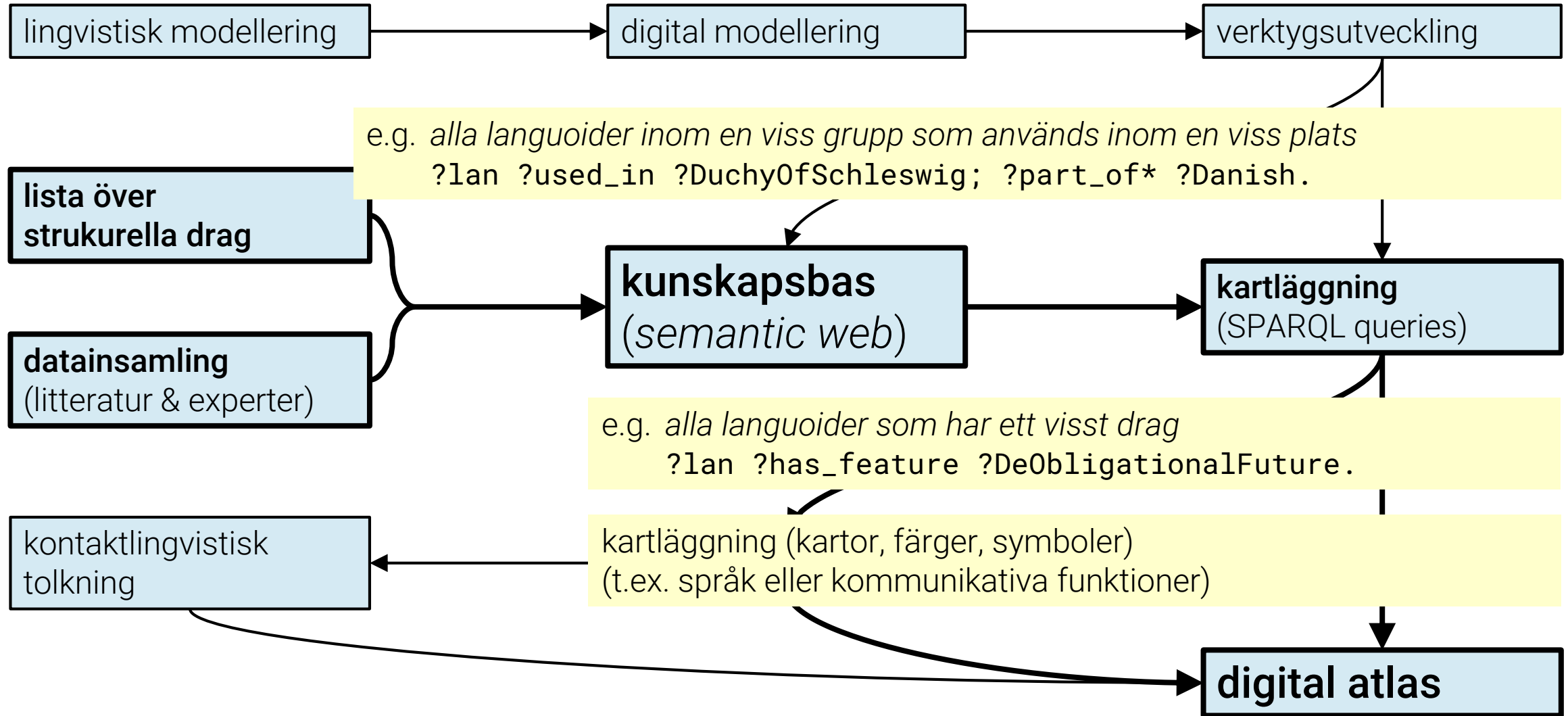
Implementering | Digital modell

Languoider (varieteter, språk, språkgrupper)

glottonymer	<i>English</i> <i>German</i>	Schleswig Low German Schleswigian schleswigsches Niederdeutsch Schleswigsch
tillhörighet	<i>part of</i>	North Low German ↗
referenser till andra resurser	<i>same as Wikidata</i>	Q2239380 ↗
position(er) i kommunikativa rummet (platser, gemenskaper, funktioner)	<i>used in</i> <i>used as</i>	Schleswig ↗ geodata, ... traditional dialect
drag (med exempel och referenser)	<i>has feature</i> <i>source</i> <i>example</i>	de-obligational future ↗ definition, ... Höder 2021.1 ↗ p. 24 lk schall Maandag noch arbeiten.

Implementering | Digital modell

Possessivitet | Possessiva konstruktioner

Possessiva relationer

Lisas hus

taket på huset

hon äger en bil

Possessivitet | Possessiva konstruktioner

Possessiva relationer

Lisas hus

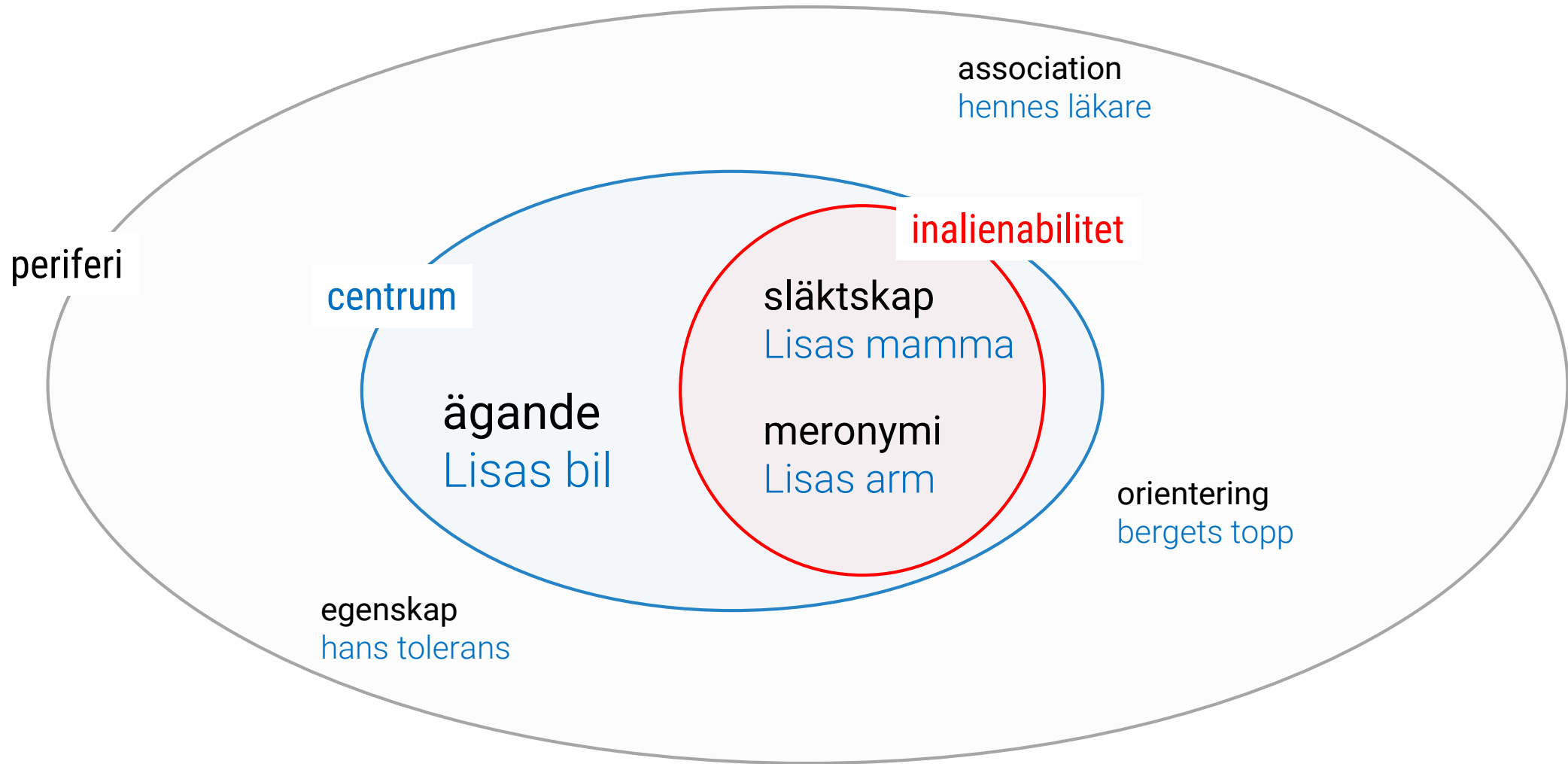
taket på huset

hon äger en bil

- possessor
- relationsmarker
- possessum

Possessivitet | Possessiva konstruktioner

Semantiska kategorier

Possessivitet | Possessiva konstruktioner

predikationella	<i>svenska</i> Lisa äger en bokhylla
adnominala	<i>tyska</i> das Buch des Kindes _{genitiv}
externa	<i>danska</i> de skar i fingeren på ham

Possessivitet | Possessiva konstruktioner

predikationella	verb	svenska Lisa äger en bokhylla
adnominala	kasus	tyska das Buch des Kindes _{genitiv}
	klitikon	svenska min mammas blomma
	linking possessive	norska mannen sitt hus
	adposition	färöiska húsið hjá Jógvan
externa	icke-adpositionell	danska de skar i fingeren på ham
	adpositionell	tyska sie brach ihm _{dativ} den Arm

Possessivitet | Linking possessives

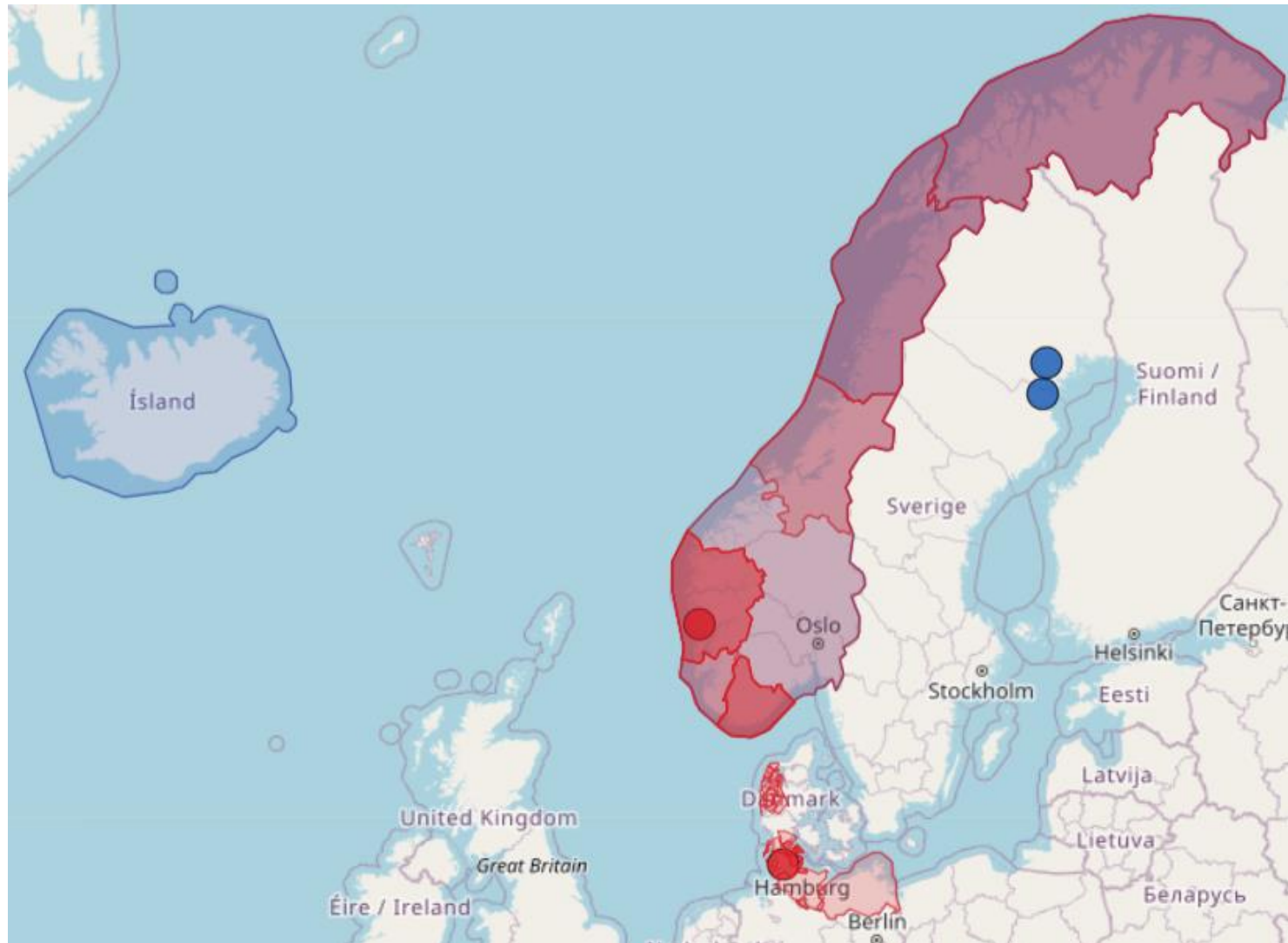
Relaterade drag

- linking possessive word ▼
 - interposed linking possessive word ▼
 - possessive word and linking possessive word construction
 - possessor-final linking possessive word construction
 - possessor-initial linking possessive word construction
 - possessive word with initial s
 - possessive word with initial h
 - linking possessive word construction with a reflexive possessive word
 - linking possessive word construction with a non-reflexive possessive word
 - linking possessive word construction with a possessive word without reflexivity distinction

norska
huset hans Olaf

norska
mannen sitt hus

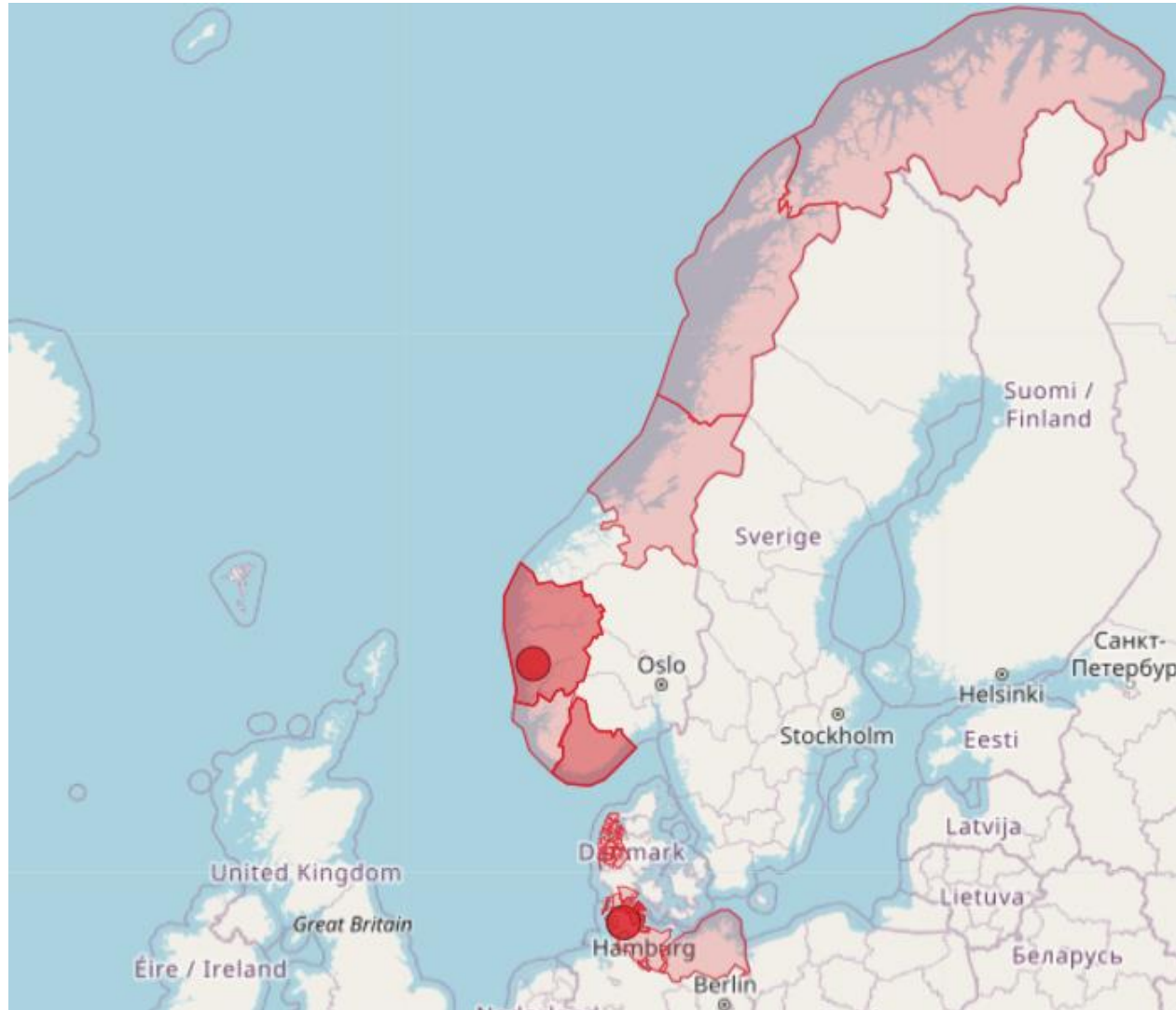
Possessivitet | Linking possessives

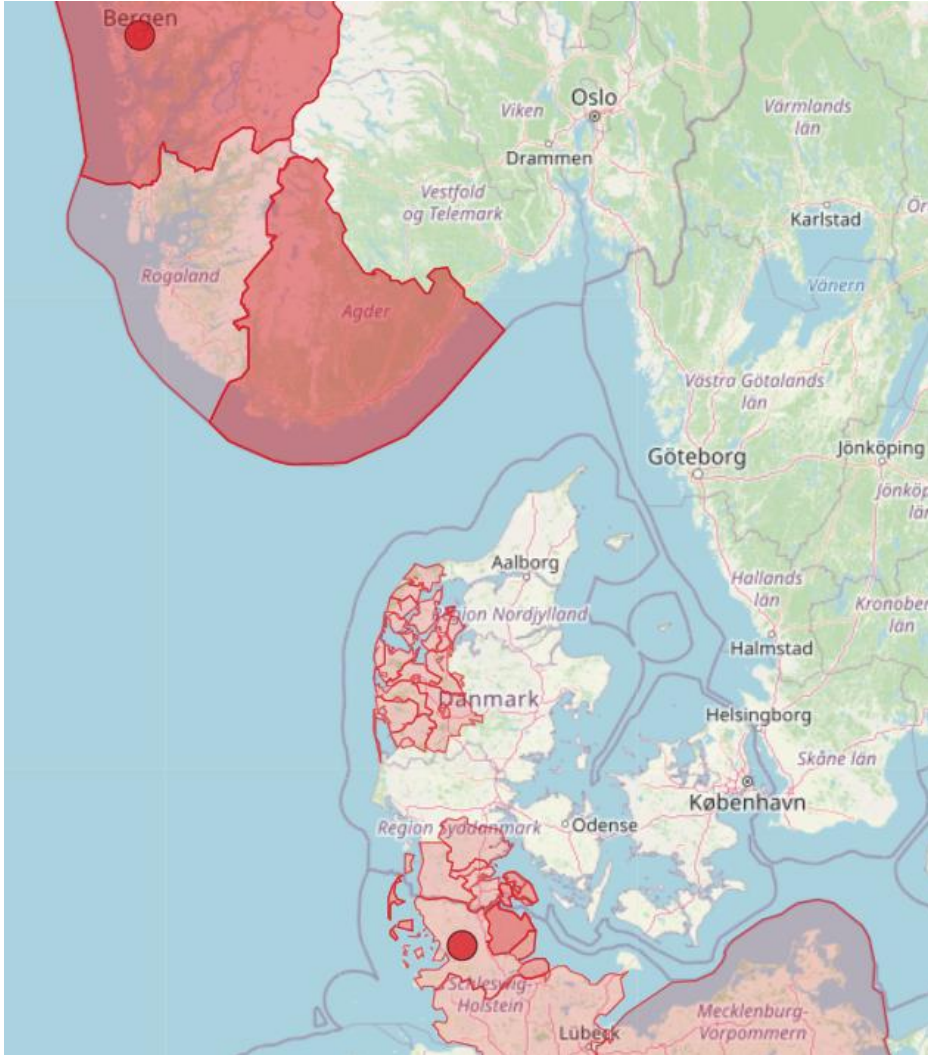
■ final possessor
huset **hans** **Olaf**

■ initial possessor
mannen sitt hus

Possessivitet | Linking possessives, initiala possessorer

Possessivitet | Linking possessives, initiala possessorer

norska
mannen sitt hus

reflexiva pronomen

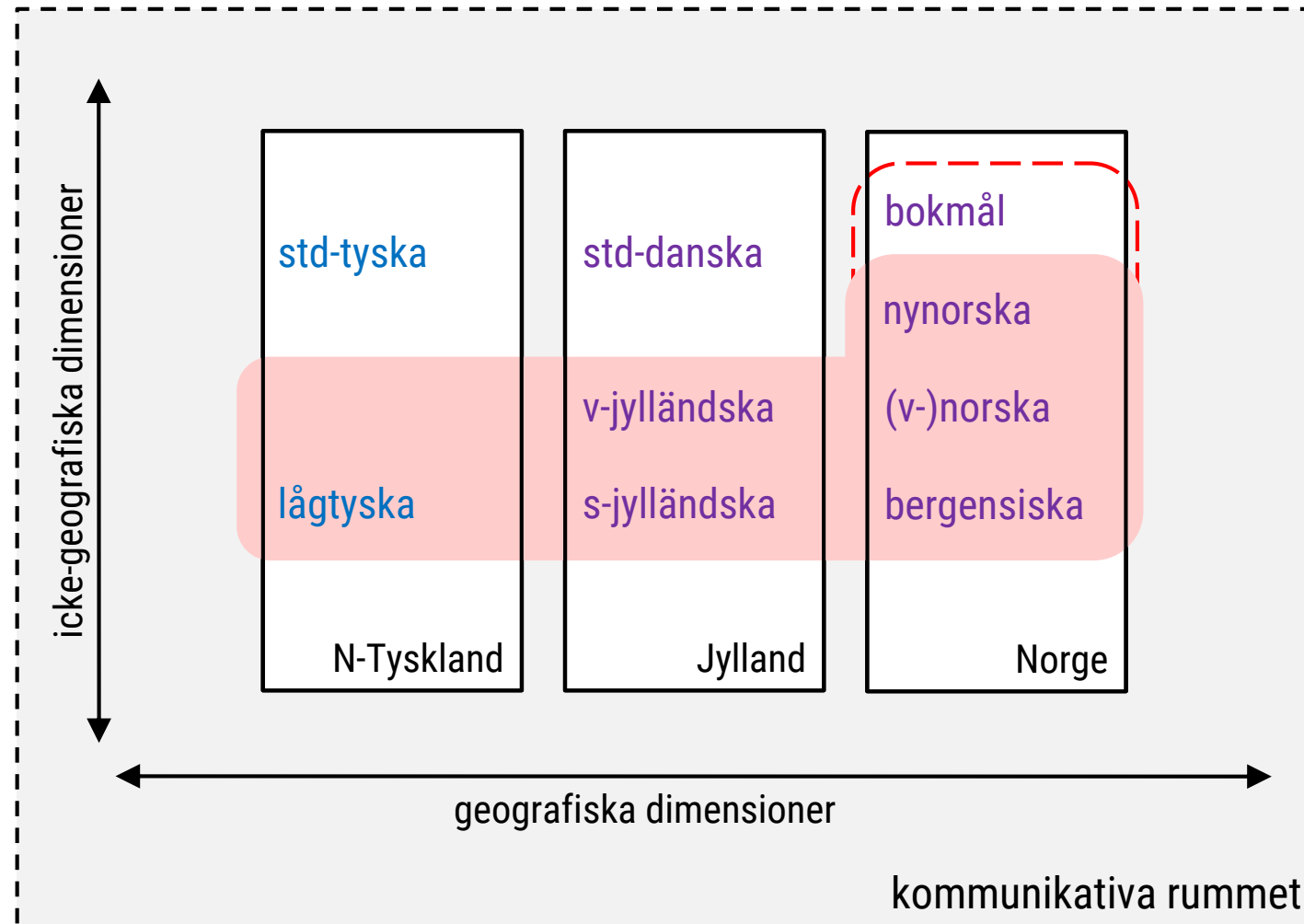
västjylländska
æ mand hans hus

icke-reflexiva pronomen

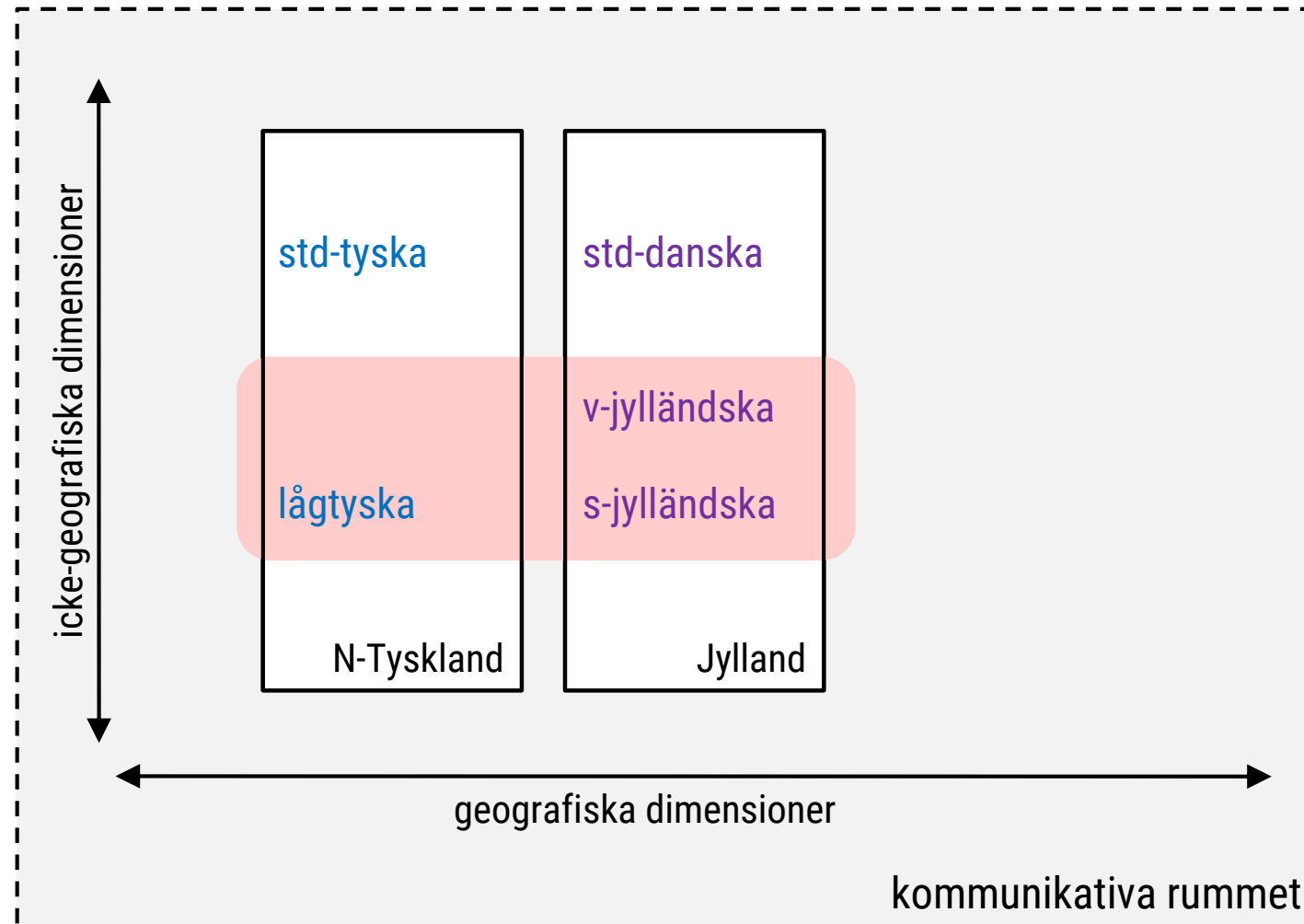
sydjylländska
æ mand sit hus

lågtyska
den Mann sien Huus

Possessivitet | Linking possessives, initiala possessorer

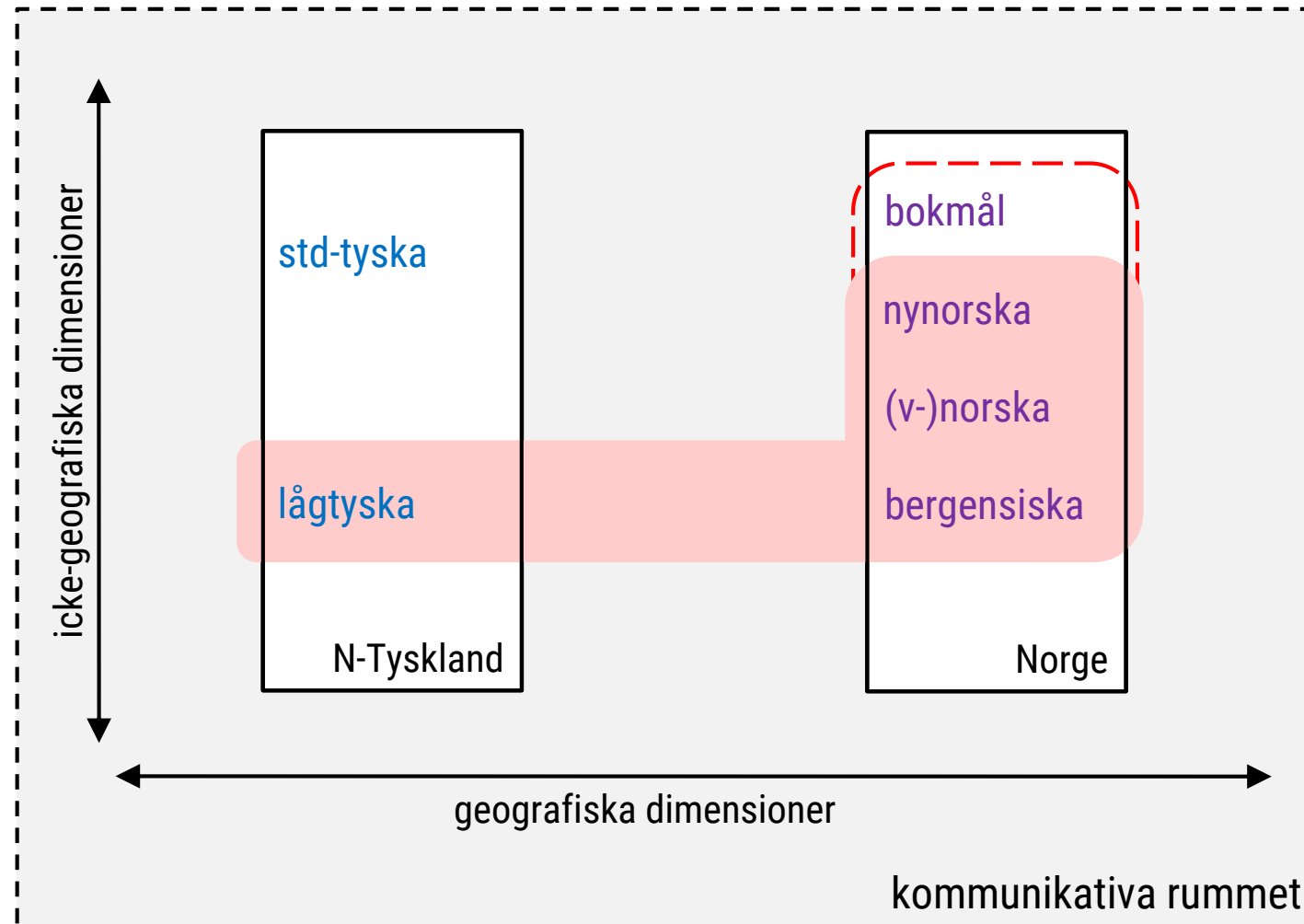
Possessivitet | Linking possessives, initiala possessorer

"understreck"

S → N
(Kimbriska halvön)

Possessivitet | Linking possessives, initiala possessorer

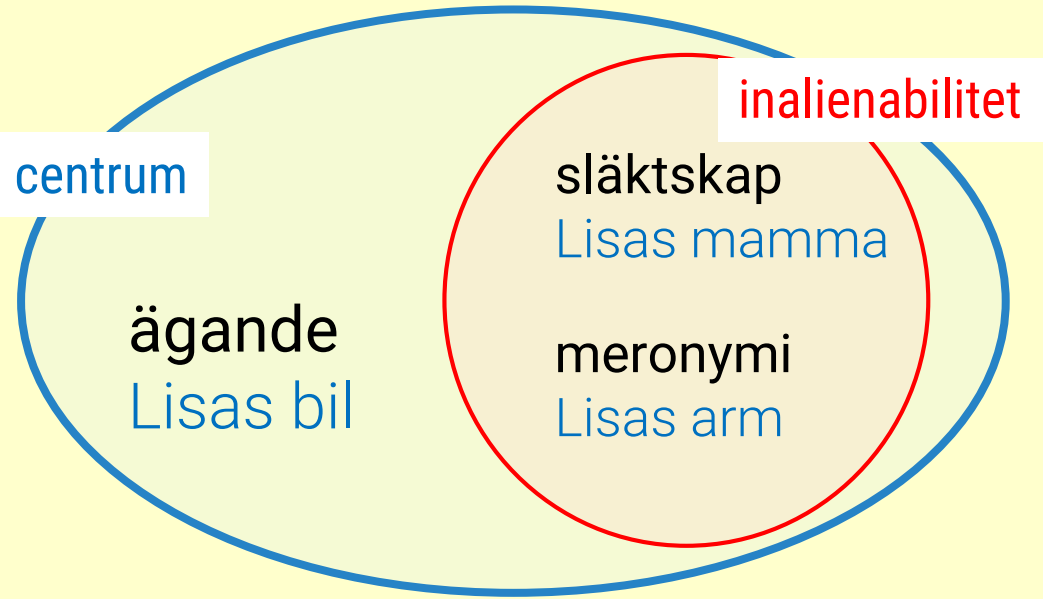

"omvänt L"

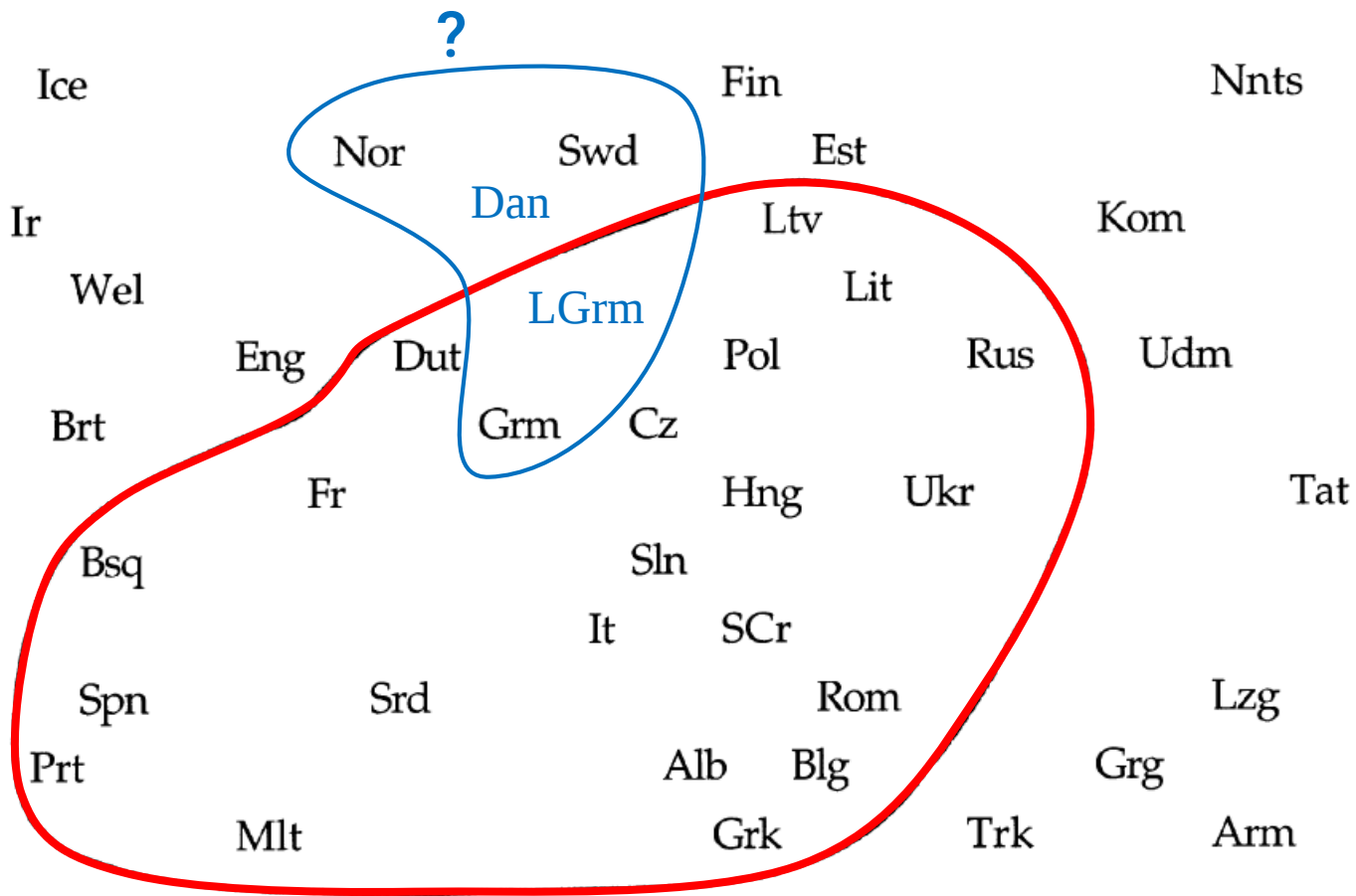
S → N
(Nordsjön)

Possessivitet | Possessiva konstru

predikationella	verb	svenska Lisa äger en bo
adnominala	kasus	tyska das Buch des K
	klitikon	svenska min mammas k
	linking possessive	norska mannen sitt hus
	adposition	färöiska húsið hjá Jógvan
externa	icke-adpositionell	danska de skar i fingeren på ham
	adpositionell	tyska sie brach ihm _{dativ} den Arm

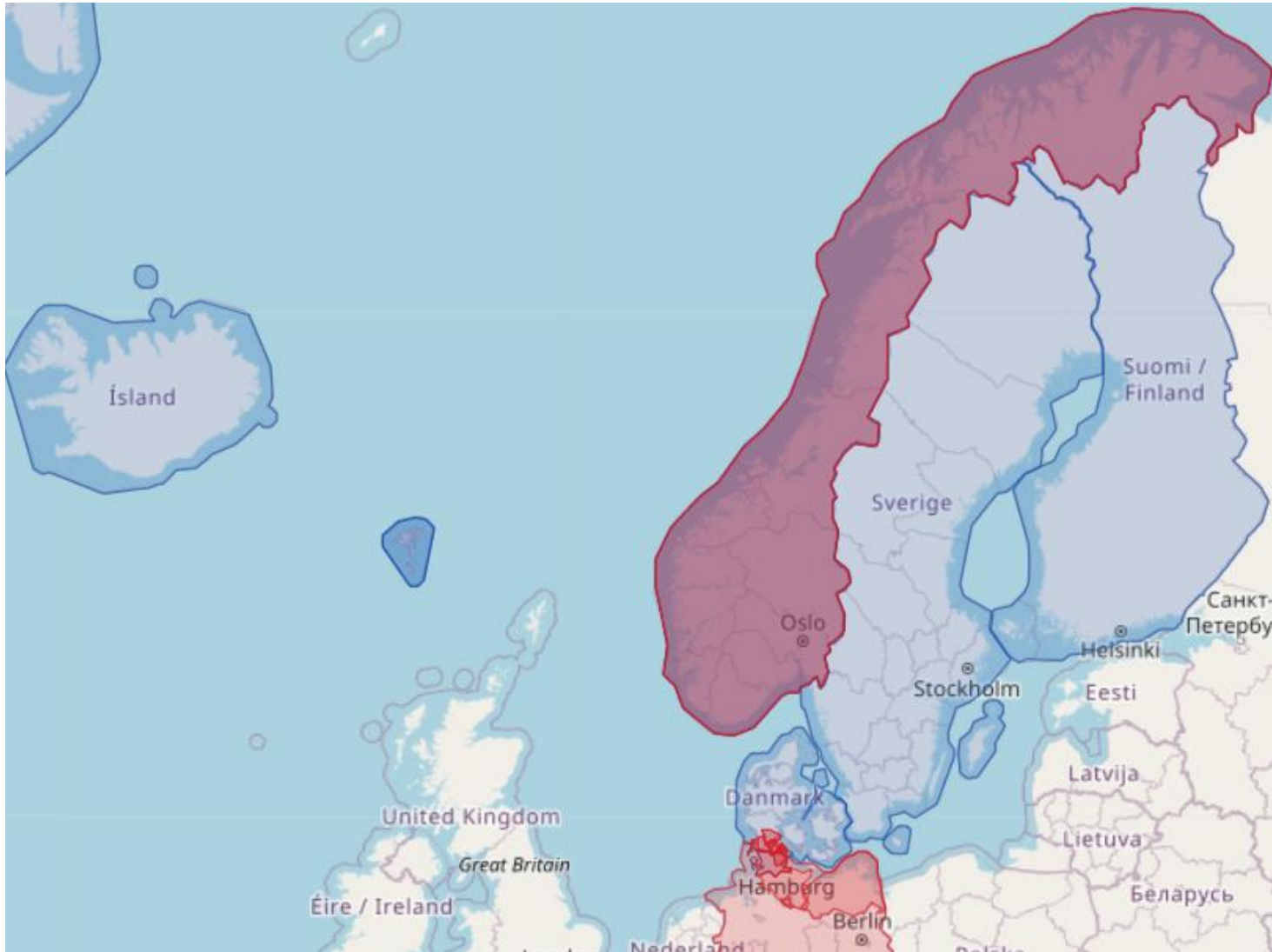
Possessivitet | Externa possessorer

Distribution i europeiska språk

□ icke-adpositionell
sie brach ihm den Arm

Possessivitet | Externa possessorer

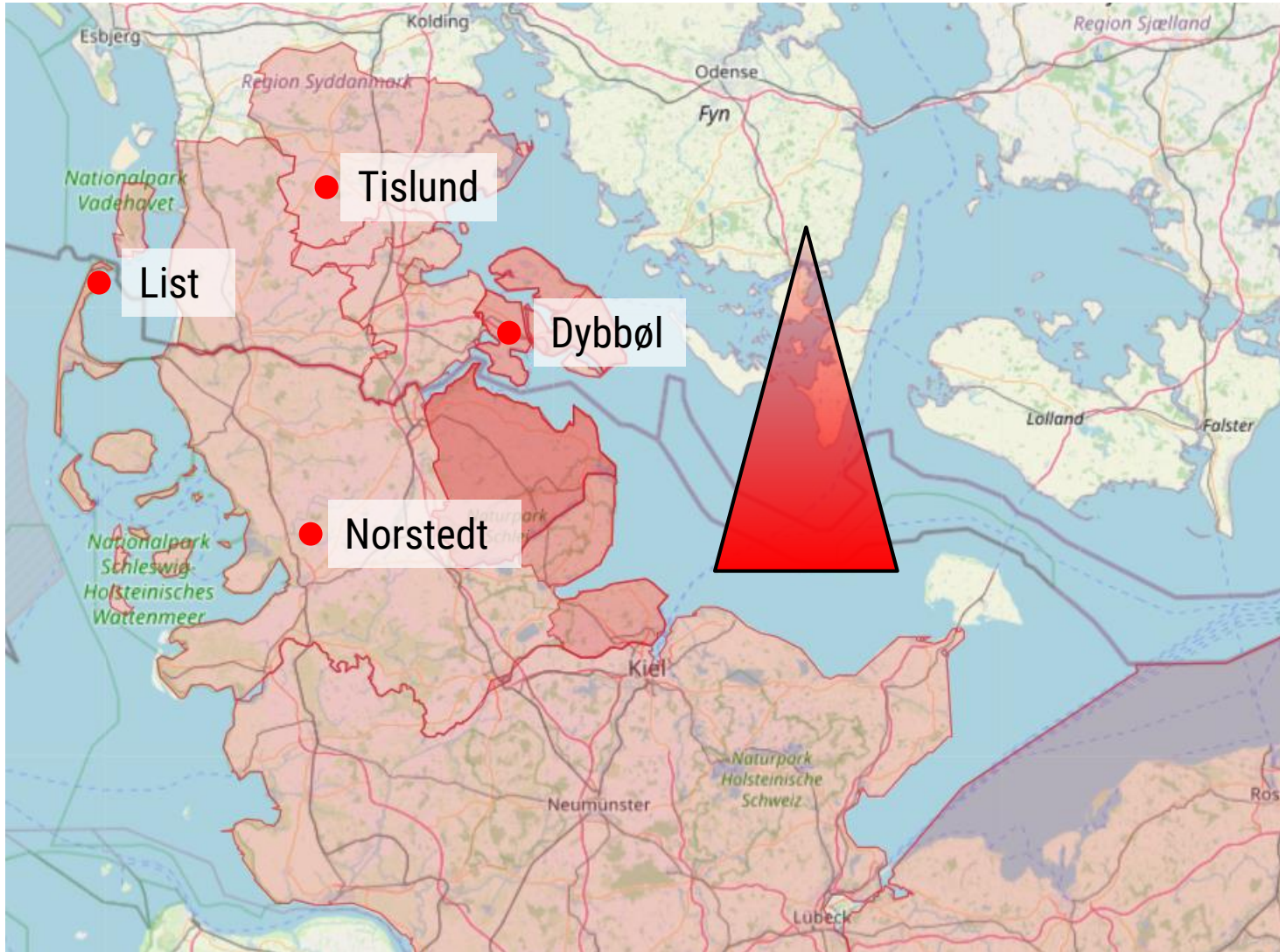

Geografisk distribution

■ adpositionell
de skar i fingeren på ham

■ icke-adpositionell
sie brach ihm den Arm

Possessivitet | Externa possessorer, icke-adpositionell

sydjylländska (Tislund)
Æ Förrer gör **mæ** möi unt

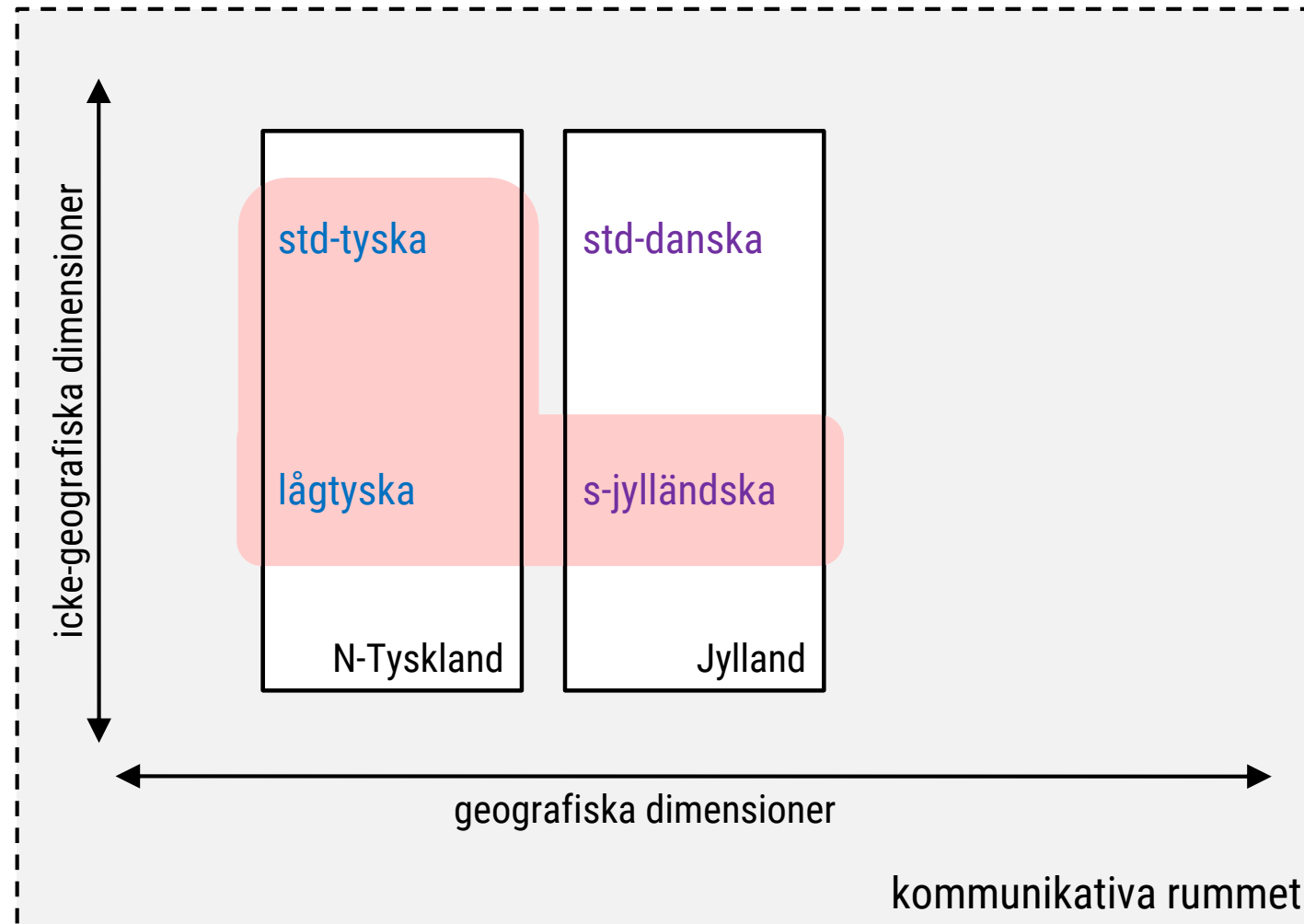
sydjylländska (List)
E Födder gör **me** wee

sydjylländska (Dybbøl)
E Förre göer (**mö**) feit undt

sydjylländska (Norstedt)
Æ Fötter die gjör **mer** græut weh

lågtyska
de Fööt doot **mi** weh

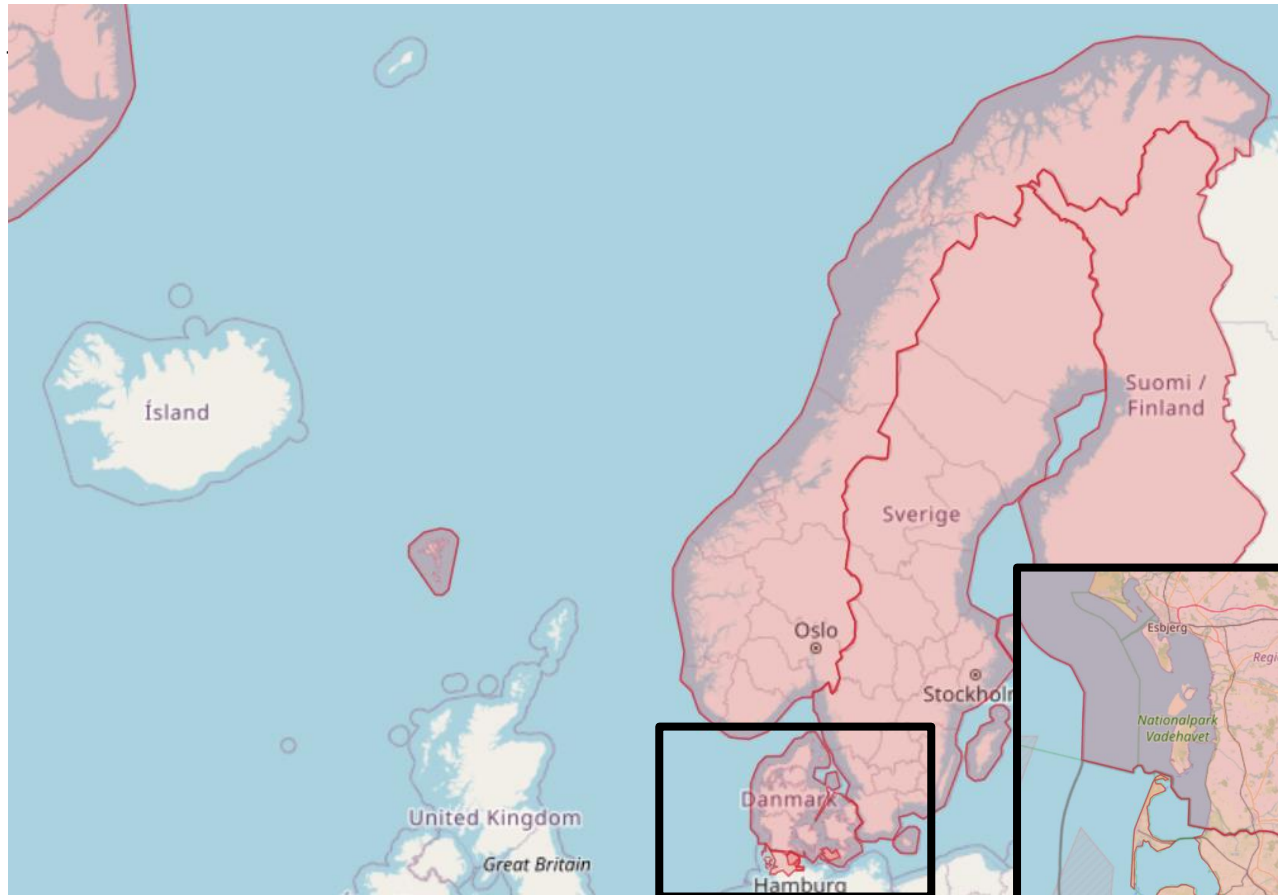
Possessivitet | Externa possessorer, icke-adpositionell

"rakt L"

S → N
(Kimbriska halvön)

Pronominalisering | Animathetsbaserad pronominalisering

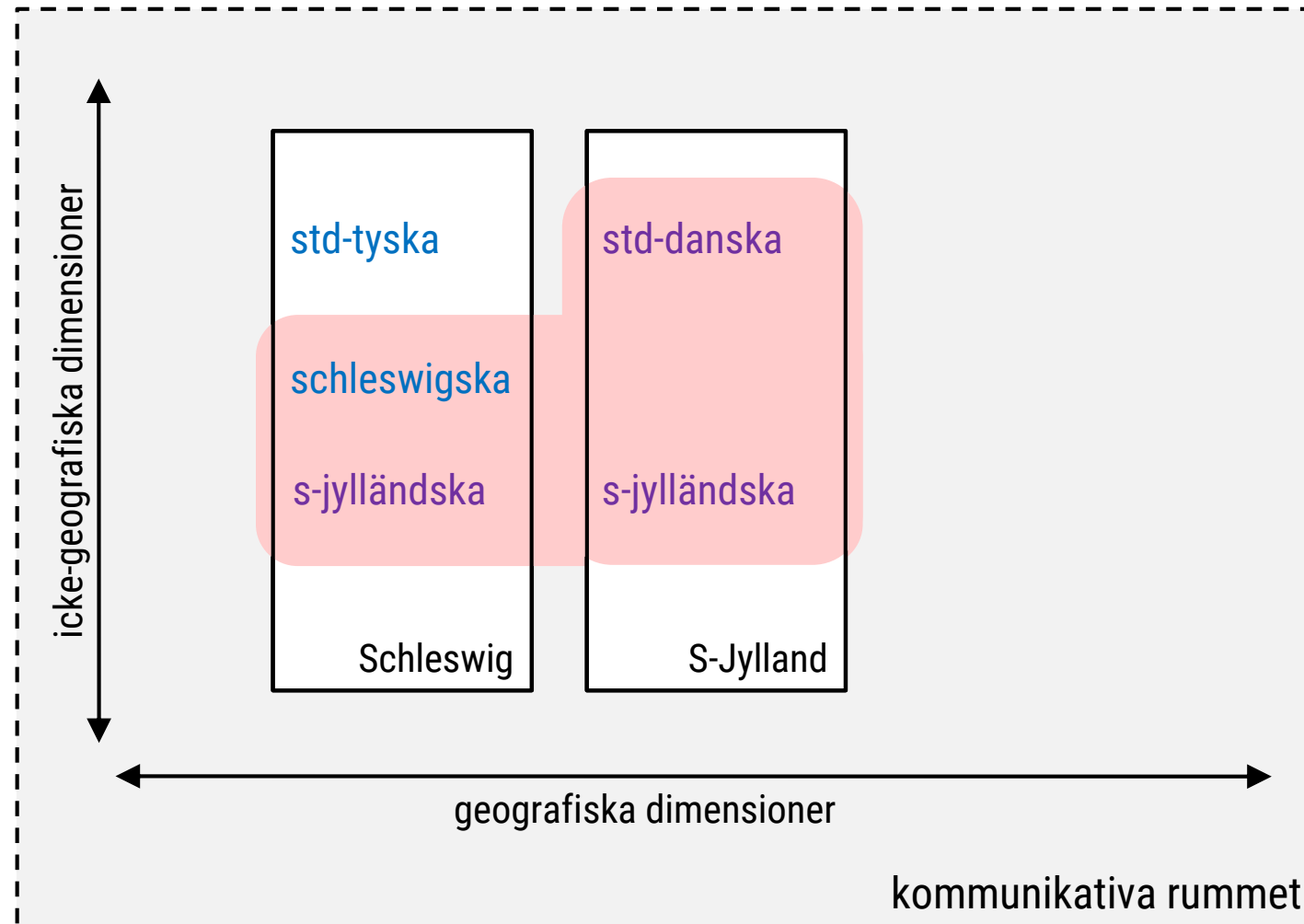
■ animat: M/K
inanimat: U/N

sydjylländska (Fjorde)
han/hun – dæn (an)/der (er)

schleswigska
he/se – de ('n)/dat (et)

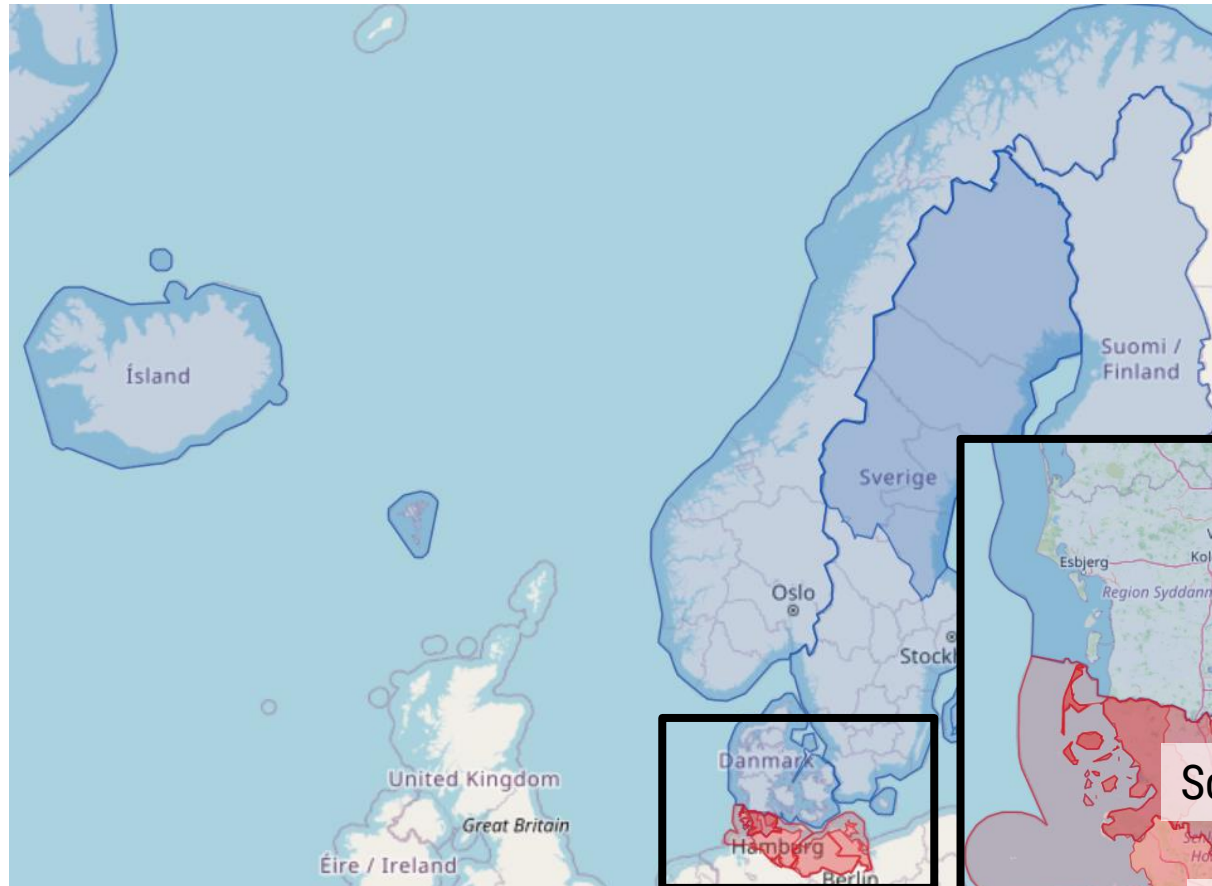
Pronominalisering | Animathetsbaserad pronominalisering

"omvänt L"

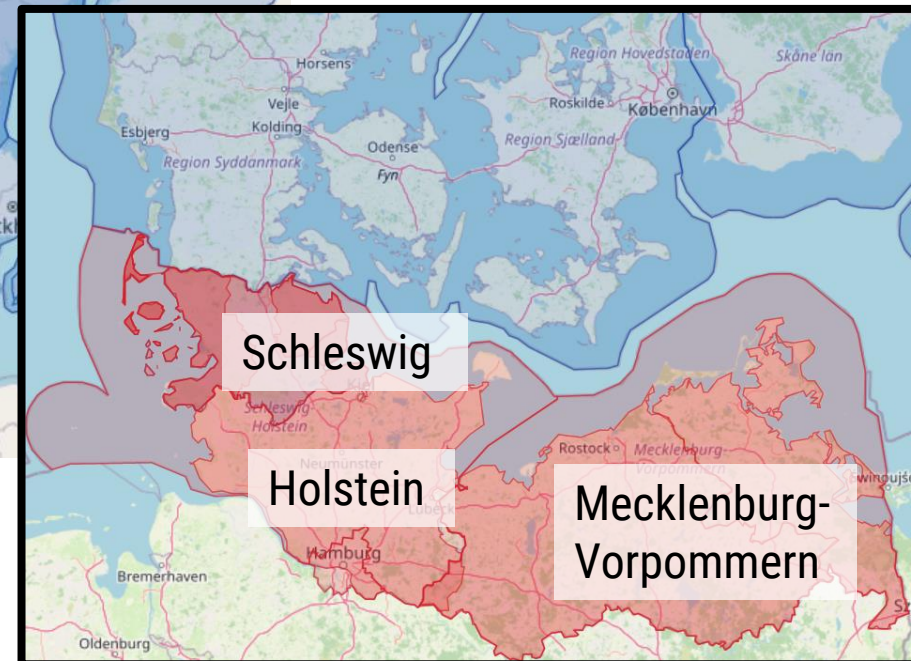
N → S
(Kimbriska halvön)

Pronominalisering | Demonstrativa=personliga pronomen

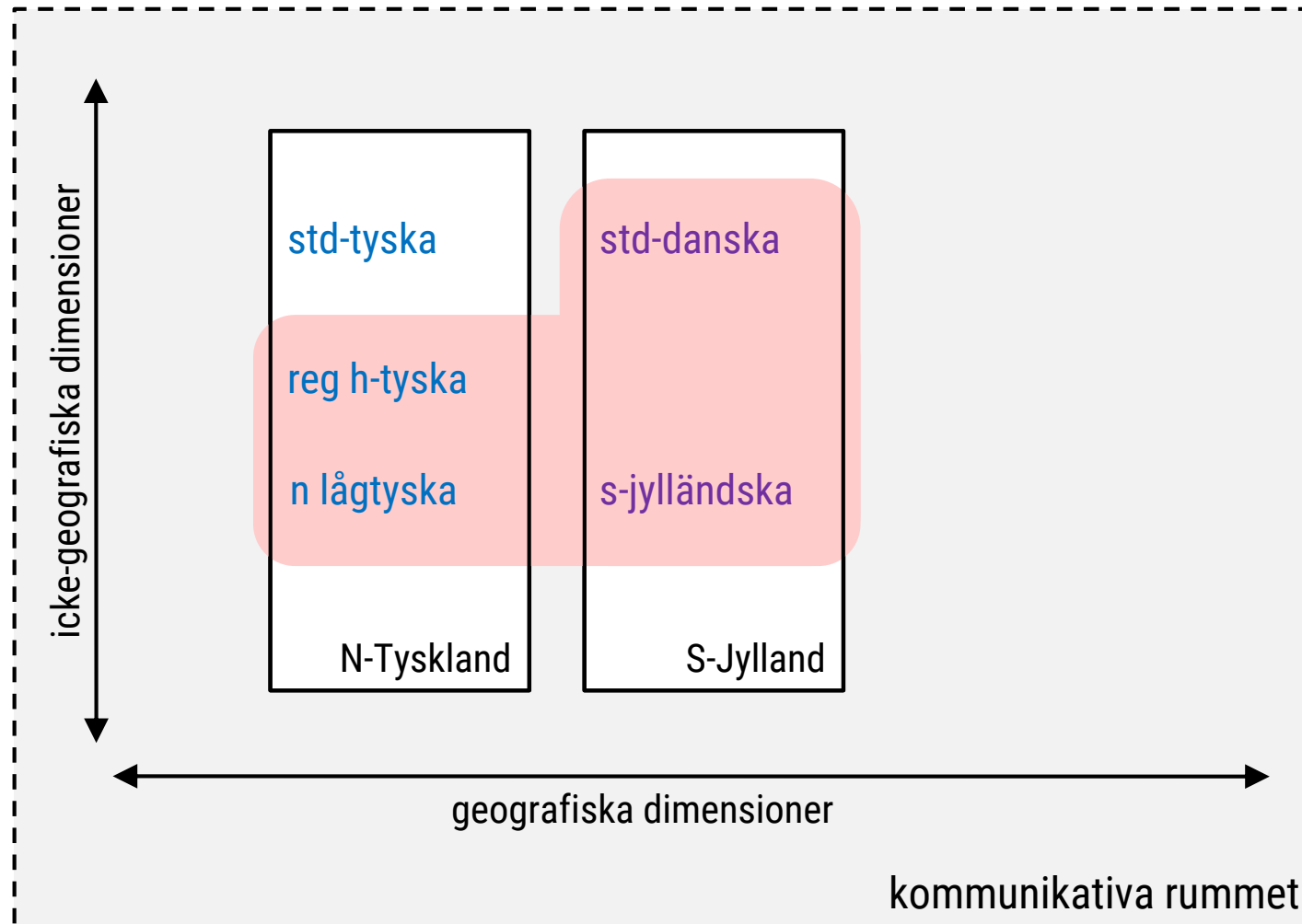
■ 3PL & 3SG.N
de, det

■ 3SG.N
de ≠ se, dat

nordlig lågtyska

Pronominalisering

"omvänt L"

N → S
(Kimbriska halvön)

Konklusion

Modellen och dess digitala implementering

- möjliggör analyser av hur grammatiska drag är distribuerade inom det flerspråkiga kommunikativa rummet

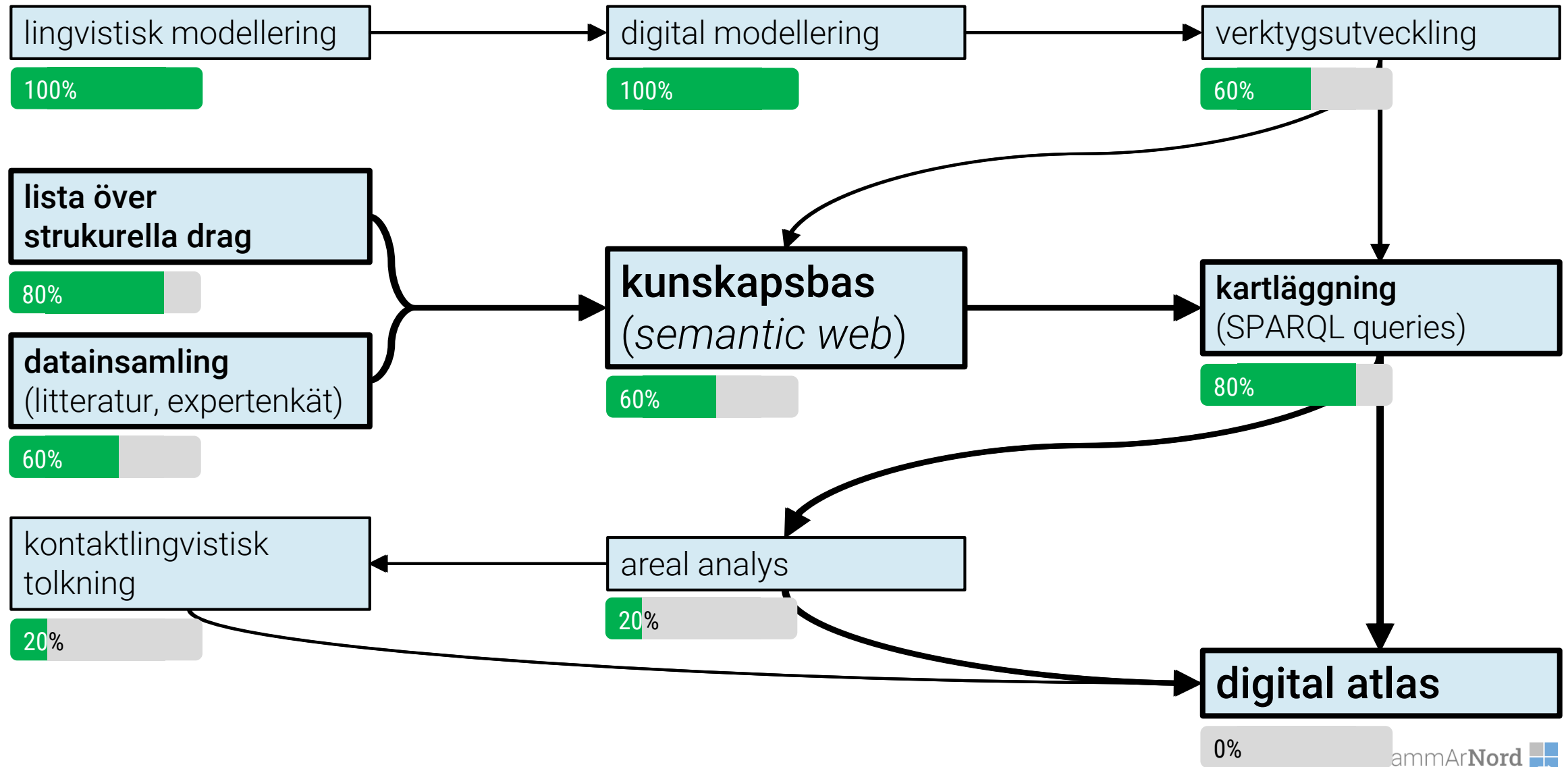
Pilotstudierna

- illustrerar hur variationssensitiv arealtypologi kan tillämpas i praktiken
- visar att areala mönster kan hittas, kartläggas och tolkas utifrån kontakthistorian

Nästa steg blir

- systematiska analyser av (många!) fler drag för att identifiera återkommande areala mönster
- t.ex. karaktäristiska L-mönster (men även: understreck, överstreck, Γ , ...) som kan kopplas till kontakthistoriska scenarion

Återstår bara ...

Tack!

grammarnord.de

grammarnord.de/alta2022